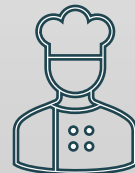

Turba kaevandamine Eestis: jätkusuutlikkuse ja majanduse vaheline tasakaal

Allar Peek ERA Valduse AS juht
Eesti Turbaliidu juhatuse aseesimees
Mäekonverents 2026

Turvas on rohkem kui lihtsalt maavara

- loodusvara
- ekspordi artikkel
- Euroopa toidujulgeoleku osa
- kliimapoliitika küsimus

Miks turvast üldse kasutatakse?

Turba peamised kasutusala

- professionaalne taimekasvatus
- katmikaiandus
- marjakasvatus
- metsataimede kasvatamine
- loomakasvatus
- hobiaiandus
- jne

Miks turvast üldse kasutatakse?

Tähtsus taimekasvatuses

- väga hea vee- ja õhurežiim
- stabiilne kvaliteet
- taimedele sobiv pH
- vähene haigustekitajate sisaldus
- raske täielikult asendada

Euroopa rohe-eesmärgid *versus* reaalsed vajadused

Eesmärk

vähendada emissioone
taastada märgalaidid
vähendada ressursikasutust
kaitsta loodust
lõpetada kaevandamine

Tegelikkus

aiandus vajab turvast
Euroopa tahab rohkem toidutootmist
alternatiivid pole piisavad
maapiirkonnad vajavad töökohti
nõudlus ei kao

Mis teeb turba keeruliseks ressursiks?

- Märgalad
- Süsinik
- Elurikkus

- Toit
- Taimed
- Regionaalmajandus

Eesti turbasektori roll majanduses

- Eestis tegutseb ~ 30 turbatootmise ja väärindamise ettevõtet
- Valdav osa toodangust läheb ekspordiks (95%)
- Peamised sihtpiirkonnad: Euroopa, Aasia, Lähis-Ida
- Eesti katab üle 10% Euroopa aiandusturba vajadusest
- Oluline roll põllumajanduse ja aianduse tarneahelas

Kohalik tähtsus:

- töökohad maapiirkondades
- maksutulu riigile ja kohalikele omavalitsustele
- riigi eksporditulu
- logistika ja tööstuse lisandväärtus

Millest me tegelikult räägime?

- Eestis on soid umbes 22,3% territooriumist
- kõik märgalad ei ole looduslikud
- suur osa alasid on juba kuivendatud aastakümneid tagasi
- turbatootmises kasutatakse alla 2% märgaladest
- kaevanduslubadega ~21 500 ha, realselt kasutuses ~ 12 000 ha

Mida tähendab jätkusuutlik turbakaevandamine?

Rohkem väärtust

- elutsükli hindamine
- targem ressursikasutus

Rohkem teadust

- realistlik mõju hindamine
- teaduspõhine poliitika

Jätkusuutlikkus ei tähenda nullkasutust

- kaevandamine ainult sobivatel aladel (Turbarevisjon, M87)
- keskkonnamõjude realistlik hindamine (IPCC metoodika täpsustamine)
- etappide kaupa korrastamine (vajab seaduse muudatust)
- tootmisalade läbimõeldud järelkasutus (lisaks taassoostamisele, metsandus, taastuenergia tootmine jne)
- ringmajanduspõhimõtete juurutamine ja arvestamine statistikas (teisene kasutus mullaparandajana)

Korrastamine

- Eestis on umbes **9000–10 000 ha jääksoid** ehk mahajäetud turbakaevandusalasid (hüljatud enne 1990ndaid)
- Tootjad on taastanud tänaseks ~1000 ha (Pihla, Lavassaare, Sooniste jne)
- Lähiaastatel lisandub veel ~3000ha

- Korrastatud alad võivad:
 - siduda süsinikku
 - parandada elurikkust
 - luua uusi maakasutuse võimalusi

Kas turvas ja rohepööre on vastuolus?

90%

Euroopa professionaalsest aiandusest
sõltub turvapõhistest kasvusubstraatidest

Samal ajal ootab ühiskond väiksemat keskkonnajalajälge

Küsimus ei ole ainult selles, kas turvast kasutada.
Küsimus on, kuidas kasutada seda vastutustundlikult.

Turba kliimamõju tuleb hinnata kogu elutsükli põhjal

Turba CO₂ heide ei teki 100% kaevandamise hetkel

osa jääb kasutusse kasvusubstraatides

osa viiakse muldadesse tagasi

seotakse pikemaks perioodiks biomassi kaudu

Tasakaal ei teki vastandumises

Keskkond

- rohkem taastamist
- väiksem emissioon
- targem maakasutus
- parem seire

Majandus

- kõrgem lisandväärtus
- regionaalsete töökohtade säilitamine
- Euroopa varustuskindlus
- investeerimiskindlus

Tulevik

- teaduspõhine otsustamine
- realistlik alternatiivide arendamine
- innovatsioon

Aitäh!

Allar Peek
ERA Valduse AS
Eesti Turbaliit

